

Integriteitsrisico's

Inspelen op kwetsbaarheden voor bestuurders, organisaties en ambtenaren

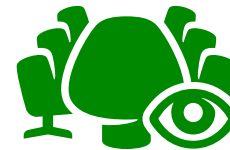
Samenwerking tussen
publieke organisaties
en marktpartijen

Integritisme en
media-aandacht

Moderne ambtenaar &
flexibele arbeidsmarkt

Toezicht functioneren
lokaal bestuur

Samenwerkingsverbanden
tussen publieke organisaties

De drie decentralisaties
in het sociale domein

Criminele beïnvloeding
lokale politiek

Sociale media, digitale
gegevensopslag en ICT beleid

Belangenverstremgeling

Samenwerking tussen publieke organisaties en marktpartijen

Door diverse ontwikkelingen werken commerciële en maatschappelijke organisaties steeds intensiever samen met publieke organisaties. Deze partijen nemen publieke taken over of voeren deze uit, terwijl de publieke organisaties verantwoordelijk blijven voor het beleid. Dat kan problematisch worden als in sommige gevallen controle-mogelijkheden afnemen. Daarnaast is er meer kans op belangenverstremgeling van bestuurders en ambtenaren en kan de integriteit van andere organisaties maar beperkt in de gaten gehouden worden.

Integritisme en media-aandacht

Het begrip integriteit wordt regelmatig gelijkgesteld aan goed bestuur in zijn algemeenheid. Zo worden beslissingen die om diverse redenen als 'slecht' kunnen worden ervaren al snel niet-integer genoemd, terwijl eigenlijk de kwaliteit (inhoud, inspraak, ed.) ter discussie wordt gesteld. Ook wordt (zowel in media als politiek) in individuele zaken vaker gesimplificeerd. De schijn van belangenverstrengeling wordt daarmee vereenzelvigd met daadwerkelijke belangenverstrengeling. Dit kan een angstcultuur in de hand werken met tot gevolg dat bestuurders niet meer altijd durven te handelen of beslissen waar nodig. De bestuurlijke angst maakt het verleidelijk om risico's dicht te regelen. Dit ondermijnt het noodzakelijke goede gesprek in de organisatie over integriteitsdilemma's.

Samenwerking tussen publieke organisaties en marktpartijen

Moderne ambtenaar & flexibele arbeidsmarkt

Moderne ambtenaar & flexibele arbeidsmarkt

Ambtenaren werken steeds zelfstandiger, in een dynamische en wisselende omgeving en door het nieuwe werken ook vaker buiten toezicht van leidinggevenden. Bovendien neemt baanmobiliteit en het aantal tijdelijke contracten toe. Dit kan, net als externe inhuur, een mogelijk risico vormen voor de binding met de organisatie en het verankeren van een gedeeld normen- en waardenpatroon.

Integritisme en media-aandacht

Toezicht functioneren lokaal bestuur

Toezicht functioneren lokaal bestuur

Met de decentralisaties worden steeds meer taken overgedragen aan het lokaal bestuur. De lokale pers heeft echter weinig capaciteit en beperkte ruimte voor politieke verslaggeving. Daardoor is er beperkter toezicht vanuit de media op de integriteit van de politiek en haar bestuurders. Ook de capaciteit en focus van lokale rekenkamers op integriteit is beperkt, terwijl zij een belangrijkere rol kunnen spelen bij het bevorderen van doelmatig en doeltreffend integer overheidshandelen.

*Moderne ambtenaar &
flexibele arbeidsmarkt*

*Samenwerkingsverbanden tussen
publieke organisaties*

Samenwerkingsverbanden tussen publieke organisaties

Veel publieke organisaties dienen onderling nauw samen te werken om de complexe uitdagingen waar zij voor staan aan te kunnen. Gemeenten in het bijzonder zijn vanwege hun toenemende taken en bevoegdheden ook genoodzaakt om onderling intensiever samen te werken, taken te (ver)delen en/of te fuseren. Dit geldt vooral voor kleinere gemeenten. Deze samenwerking gebeurt op vele manieren. Het is moeilijk(er) om goed toezicht te houden op de besluitvorming en het beleid binnen interbestuurlijke samenwerkingsverbanden. Ook is de vraag welke set regels, normen en waarden van toepassing zijn op de besluitvorming. Op die manier kan intergemeentelijke samenwerking tot verwarring over en verwatering van het eigen integriteitsbeleid leiden.

*Toezicht functioneren
lokaal bestuur*

*De drie decentralisaties in
het sociale domein*

De drie decentralisaties in het sociale domein

De decentralisaties in het sociaal domein vormen een grote operatie in het Nederlands openbaar bestuur. Gemeenten krijgen te maken met een forse uitbreiding van verantwoordelijkheden. Dit betekent evenzeer een toename van de aandacht voor integriteit. Verdeling van middelen, complexe taken, aanbestedingen, intensiever contact met burgers en maatschappelijke organisaties, toenemende discretionaire bevoegdheden en maatwerk brengen immers mogelijk kwetsbaarheden met zich mee. Daarbij kan worden gedacht aan zaken als pogingen van oneigenlijke beïnvloeding (omkoping, intimidatie), fraude, machtsmisbruik, et cetera.

*Samenwerkingsverbanden tussen
publieke organisaties*

*Criminele beïnvloeding
lokale politiek*

Criminele beïnvloeding lokale politiek

De georganiseerde misdaad kan direct en indirect invloed proberen uit te oefenen in de lokale politiek. Dit kan middels vergunningen en subsidies, middels contacten met gedoogde vormen van criminaliteit (coffeeshops) en infiltratie. Bestuurders en politici worden daarnaast onder druk gezet om bepaalde besluiten te nemen ten gunste van de georganiseerde misdaad. Het brengt dus risico's van omkoping, belangenverstrengeling en fraude met zich mee. Het (imago van het) lokaal bestuur kan hierdoor ernstig aangetast worden.

*De drie decentralisaties in
het sociale domein*

*Sociale media, digitale gegevensopslag
en ICT beleid*

Sociale media, digitale gegevensopslag en ICT beleid

Binnen het openbaar bestuur worden tegenwoordig massaal digitaal persoonsgegevens en andere data opgeslagen. Hierdoor kan ICT- en privacy beleid moeilijk te houden met de snelheid van innovaties. Informatiebeheer, -voorziening en bescherming wordt steeds complexer wat een afhankelijkheid van externe commerciële experts creëert. Er is in algemenere zin ook sprake van een hoge mate van digitale verwevenheid. Informatie wordt als gevolg van digitalisering, sociale media en Het Nieuwe Werken, steeds sneller gedeeld en meer verspreid en daardoor kwetsbaarder voor lekken en misbruik. Veel partijen hebben daarnaast groot belang bij toegang tot de informatie die publieke organisaties bezitten wat het veld kwetsbaarder maakt. Tot slot zijn medewerkers veel zichtbaarder op social media en uitingen die de integriteit schenden zijn sneller gemaakt en direct zichtbaar.

*Criminele beïnvloeding
lokale politiek*

Belangenverstrengeling

Belangenverstrengeling

Bestuurders en politici hebben een grote beslissingsbevoegdheid. Deze ruimte hebben zij ook nodig. Tegelijkertijd verwachten we dat ze midden in de samenleving staan, wat ook betekent dat veel bestuurders nevenfuncties hebben. Dat zou in bepaalde gevallen ook (de schijn van) belangenverstrengeling tot gevolg kunnen hebben. Bovendien kan het voorkomen dat ambtenaren uit loyaliteit of angst niet tegen bestuurders ingaan bij een vermoeden van een integriteitsschending. Het is daarom van belang dat bestuurders voldoende tegenspraak weten te organiseren.

*Sociale media, digitale gegevensopslag
en ICT beleid*

Colofon

Dit is een uitgave van:
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
Postbus 20011 | 2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

augustus 2015